

Opiskeluhuollon ja kolmiportaisen tuen asiakirjat ja salassapito

Esko Lukkarinen

Brahea

Honkajoki 28.8.2019

Opiskeluhoolto kunnan toiminnan ja talouden suunnittelussa (Monialainen opiskeluhoolto ja sen johtaminen, THL:n Opas 36)

- Voimavarojen kohdistaminen on arvovalinta
- Investointi lapsiin ja nuoriin kannattaa lyhyellä ja pitkällä aikavälillä ➔ hyöty yksilölle ja yhteiskunnalle
- Kysymykset paikallisen toimintatavan löytämiseksi:
 - Miten lasten, nuorten ja perheiden palvelut järjestetään kunnassa?
 - Miten lapsille, nuorille ja perheille turvataan riittävä palvelut ja niihin tarvittavat voimavarat?(henkilöstö, tilat jne)
 - Miten varmistetaan lasten, nuorten ja perheiden palvelustrategian integrointi kuntastrategiaan?

Kunnan oppilashuollon suunnitelmat (OPS:n perusteet 2014)

- Oppilashuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat oppilashuollon suunnittelua ja toteutusta
- Suunnitelmat ovat:
 - lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma, johon kirjataan oppilashuoltoa koskeva osuus
 - paikalliseen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
 - koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut kunnan lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa paikallisen opetussuunnitelman oppilashuoltoa koskevaa osuutta sekä koulukohtaisia

Oppilashuoltosuunnitelmien laatiminen (OPS:n perusteet 2014)

- Yhteistyö kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa.
- Oppilaiden osallistaminen opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä koulun järjestyssäännön valmisteluun.
 - Koulun oppilaskuntaa kuullaan ennen näiden suunnitelmien ja määräysten vahvistamista.
- Yhteistyö huoltajien ja tarvittaessa myös muiden viranomaisten ja yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Perusopetuslaki 14 § 2 , 15 § , 47 a § 1 ja 3 mom.
- Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 12 § ja 13 §
- Lastensuojelulaki 12 § 1 mom.

Opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus oppilashuollosta
(OPS:n perusteet 2014)

- Kuvataan perusopetuksen oppilashuollon paikallisen toteuttamisen ***tavoitteet ja toimintatavat***
- Määritellään opetussuunnitelman ***yhteys lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan sekä koulukohtaisten oppilashuoltosuunnitelmien laadintaa ohjaavat linjaukset.***
- Linjauksiin on tarkoituksenmukaista sisällyttää suunnitelmien ***perusrakenne ja osa suunnitelmiin sisältyvistä asioista, jolloin turvataan suunnitelmien riittävä yhdenmukaisuus*** kaikissa kouluissa.
- Yhteisiä osuuksia ***täsmennetään ja täydennetään koulukohtaisesti***

Koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma

1.Oppilashuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

- yhdenvertaisen saatavuuden varmistaminen ja toiminnan tarkoituksenmukainen kohdentaminen

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toimintatavat

- kouluyhteisön ja -ympäristön terveellisyyden, turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen

3. Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestäminen

- lapsen ja nuoren kehityksen, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraaminen ja edistäminen sekä yksilöllisen tuen toteuttaminen

4. Oppilashuollon yhteistyön järjestäminen oppilaiden ja heidän huoltajiensa kanssa

- oppilaiden ja huoltajien osallisuuden edistäminen sekä yhteistyön järjestäminen

5. Oppilashuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

- seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu.
- opetuksen järjestäjän omavalvontaa

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakirjat ja rekisterit

Opiskeluhuoltokertomukset → Opiskeluhuoltorekisteri

Potilaskertomukset → Potilasrekisteri

Asiakaskertomukset → Asiakasrekisteri

Opiskeluhuollon kertomukset (OHL 20 §)

- *Yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi tarpeelliset tiedot kirjataan **opiskeluhuollon kertomuksiin***
- *Koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon henkilöstö sekä muut opiskeluhoitoa toteuttavat **terveydenhuollon ammattihenkilöt kirjaavat** opiskelijan yksilötapaamiset **potilaskertomukseen ja muihin potilasasiakirjoihin***
 - *Säädetään potilaslain 12 §:ssä ja sen nojalla annetuissa säännöksissä*
- ***Kuraattorit kirjaavat** yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot **opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukseen***
 - *Säädetään asiakaslaissa*
- **Monialainen asiantuntijaryhmä**
 - ***Vastuuhenkilön kirjattava** ryhmän toimintatavoitteiden kannalta välttämättömät opiskelijaa koskevat tiedot **opiskeluhoitokertomukseen***
 - ***Myös muut** asiantuntijaryhmän **jäsenet voivat tehdä** tällaisia kirjauksia salassapidon estämättä*

Opiskeluhohtokertomus (OHL 20 §, Monialainen opiskeluhoito ja sen johtaminen THL:n opas 36)

- Laaditaan opiskelijakohtaisesti jatkuvaan aikajärjestyksessä etenevään muotoon
 - opiskeluhoiton kulloinenkin tilannearvio ja sen pohjalta tehtyt suunnitelmat ja toimenpiteet voidaan perustaa loogisesti kaikkiin tarpeellisiin ja saatavilla oleviin asietietoihin
 - Tiedot käytettävissä jatkossa
 - Oikeusturva
- Kirjataan
 - 1) nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan hoitajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot;
 - 2) asian aihe ja vireillepanija;
 - 3) opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet;
 - 4) tiedot asian käsittelystä opiskeluhoitoryhmän kokouksessa, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehtyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelma sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot;
 - 5) toteutetut toimenpiteet;
 - 6) kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa

Potilasasiakirjat (Monialainen opiskeluhoito ja sen johtaminen THL:n opas 36)

- Terveystieteiden ammattihenkilöt kirjaavat kaikki opiskelijoiden yksilötapaamiset *potilaskertomuksiin, jotka tallennetaan potilasrekisteriin*
- Potilasasiakirjoista säädetään potilaslain(785/1992) 12 §:ssä ja potilaskasiakirja-asetuksessa(798/2009)
- Sähköisesti tallennetut potilasasiakirjat (asiakastietolaki, 159/2007)
- Opas potilasasiakirjojen laatimisesta ja käsittelystä (STM 2012:4)
 - Potilaskertomukseen merkitään potilaan taudinmäärityksen tai hoidon kannalta merkittävät puhelinneuvottelut, muu vastaavat konsultaatiot ja hoitoneuvottelut
 - Konsultaation tai neuvottelun ajankohta, asian käsittelyyn osallistuneet henkilöt sekä tehdyt hoitoratkaisut ja niiden toteuttamissuunnitelma
 - Jos konsultaation antaja voi tunnistaa potilaan, myös hänen on tehtävä oman toimintayksikkönsä potilasasiakirjoihin merkinnät antamastaan konsultaativastauksesta tai hänelle on jätävä antamansa vastauksen tiedot muulta tavoin
 - Näitä periaatteita noudatetaan opiskeluhoitoon palvelujen potilaskertomuksissa rinnastaen monialaisen asiantuntijaryhmän kokous hoitoneuvotteluun

Opiskeluhuollon kuraattorin asiakaskertomukset

- Kuraattorit kirjaavat yksilötapaamisissa kertyvät asiakastiedot *opiskeluhuollon asiakaskertomukseen, joka tallennetaan kuraattorin asiakasrekisteriin*
- Laki sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista (245/2015, Asiakasasiakirjalaki)
 - Kirjaamisvelvoitteet, tietosisällöt, sähköisten asiakirjojen tietorakenteet
 - Selvitys tapahtumasta ja tieto siitä ketkä osallistuneet asian käsittelyyn
 - Tieto siitä, miten asiakastiedot kirjataan organisaatioiden välisessä monialaisessa yhteistyössä
- Sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista säädettyssä laissa salassapitovelvoitteet ja niistä poikkeaminen (812/2000, Asiakaslaki)
 - 14 § Asiakirjasalaisuus
 - 15 § Vaitiolovelvollisuus ja hyväksikäyttökielto
 - 16 § Suostumus tietojen antamiseen
 - 17 § Salassa pidettävien tietojen antaminen asiakkaan hoidon ja huollon turvaamiseksi
 - 18 § Salassa pidettävien tietojen antaminen asiakkaan suostumuksesta riippumatta eräissä muissa tilanteissa

Oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma ohjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon asiakirjojen laatimista

- Miten huolehditaan siitä, että opiskeluhuoltoon osallistuva henkilöstö tuntee henkilötietoja ja salassapitoa koskevan lainsäädännön?
- Miten varmistetaan, että
 - Opiskeluhuoltokertomukseen sekä opiskeluhuollon muihin asiakirjoihin tehdään lain edellyttämät asianmukaiset kirjaukset?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen on pääsy vain asiantuntijaryhmään nimetyillä jäsenillä?
 - Opiskeluhuoltokertomukseen kirjattuja ja asiantuntijaryhmässä saatuja tietoja käytetään vain opiskelijan ja hänen läheistensä tukemiseen, ellei laista muuta johdu?
- Miten opiskelijoille ja huoltajille tiedotetaan kirjaamiskäytännöistä ja muodostuvista rekistereistä sekä heidän oikeuksistaan?

Opiskeluhuollon rekisterit

Opiskeluhuollon rekisterit pidettävä erillään kolmiportaisen tuen rekisteristä!

Opiskeluhooltorekisteri

- *Monialaisen yksilökohtaisen opiskeluhoollon rekisteri (opiskeluhooltorekisteri)*
 - *Koulutuksen järjestäjä ylläpitää*
 - *Tallennetaan opiskeluhooltokertomukset sekä muut yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon liittyvissä tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä opiskelijaa koskevat asiakirjat*
 - *Rekisterinpitäjän nimettävä vastuuhenkilö*
 - *Vastuuhenkilö määrittelee tapauskohtaisesti käyttöoikeudet rekisteriin tallennettaviin tietoihin*
 - *Vastuuhenkilö päättää rekisteriin sisältyvien tietojen luovuttamisesta tilanteissa, joissa niitä pyytävällä on lakiin perustuva oikeus tiedon saantiin*
- *Potilasasiakirjat potilasrekisteriin ja sosiaalihoollon asiakaskertomukset opiskeluhoollon kuraattorin asiakasrekisteriin !*
 - *Palvelun järjestänyt toimielin tai koulutuksen järjestäjä (OHL 10 §, PerusopL 7 ja 8 §) rekisterinpitäjänä*
 - *Jos koulutuksen järjestäjä toimii potilas- tai kuraattorin asiakasrekisterin rekisterinpitäjänä, nimettävä ammattihenkilö vastuuhenkilöksi*
- *Tietoja ei saa käyttää muuhun tarkoitukseen kuin yksilökohtaisen opiskeluhoollon palvelun järjestämiseen ja toteuttamiseen, ellei laissa muuta säädetä*

Henkilötiedot

- **Henkilötietoja** ovat kaikki tiedot, jotka liittyvät tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön.
 - (” Kohtuullisella vaivalla liitettävissä johonkin henkilöön.”,
 - Korpisaari,Pitkänen, Warma-Lehtinen XVII)
- **Tunnistettavissa oleva henkilö:** henkilö voidaan suoraan tai epäsuorasti tunnistaa tunnistetietojen perusteella
- **Henkilötietoja voi olla talletettuna** esimerkiksi sähköisissä tiedostoissa, tietokannoissa, paperilla, kortistossa, mapeissa tai ääni- tai kuvatallenteella
- **Pseudonymisoidut henkilötiedot**, voidaan yhdistää luonnolliseen henkilöön lisätietoja hyödyntämällä, kuuluvat asetuksen soveltamisalaan(opiskelijanumero, nimimerkki, henkilötunnus)
- **Anonyymit tiedot**, eivät liity tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön, tunnistettavuus poistettu siten, ettei tunnistaminen ole tai ei ole enää mahdollista

Henkilötietojen käsittely

- **Rekisteröity** on henkilö, jota henkilötieto koskee.
- **Rekisterinpitäjä**, henkilö, yritys, viranomainen tai yhteisö, joka määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot.
- **Rekisteri** : mitä tahansa jäsennettyä henkilötietoja sisältävää tietojoukkoa, josta *tiedot ovat saatavilla tietyin perustein*, oli tietojoukko sitten keskitetty, hajautettu tai toiminnallisista tai maantieteellisistä perusteista jaettu.
- **Henkilötietojen käsittely**, toimintoa tai toimintoja, jotka kohdistetaan henkilötietoihin tai henkilötietoja sisältäviin tietojoukkoihin joko automaattista tietojenkäsittelyä käyttäen tai manuaalisesti
- **Henkilötietojen käsittelijäksi** kutsutaan rekisterinpitäjästä ulkopuolista tahoa, joka käsittelee henkilötietoja rekisterinpitäjän lukuun.

Arkaluonteiset tiedot

- **Erityiset henkilöryhmät :** Jos henkilötiedoista *ilmenee rotu tai etninen alkuperä, poliittisia mielipiteitä, uskonnollinen tai filosofinen vakaumus tai ammattiliiton jäsenyys, tai jotka koskevat yksilön terveyttä, seksuaalista käyttäytymistä tai suuntautumista, käsittely on tietosuoja-asetuksen mukaan kiellettyä.*
- Käsittely ei kuitenkaan ole kiellettyä silloin, kun käsittelylle on olemassa *erityinen lainmukaisuuden edellytys.*
 - Voidaan poiketa esimerkiksi *rekisteröidyn nimenomaisella suostumuksella tai käsittelyn ollessa tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä lainsäädännön nojalla.*
 - Käsittelykielto ei myöskään koske sellaisia henkilötietoja, jotka rekisteröity on nimenomaisesti saattanut julkiseksi.
- Mahdollisuus poiketa erityisiä henkilötietoryhmiä koskevasta käsittelykiellosta jäsenvaltion lainsäädännön nojalla, jos käsittely on tarpeen tärkeää yleistä etua koskevasta syystä. ➔ Kansallisessa tietosuojalaissa voidaan tämän liikkumavaran nojalla säätää käsittelykieltoa koskevista poikkeuksista

Vastuu henkilötietojen käsittelystä

- Rekisterinpitäjä(kunta, valtio, yksityinen yhteisö tai säätiö)
- vastaa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta
 - Tekniset ja organisatoriset toimenpiteet lainmukaisuuden varmistamiseksi
 - Arvioitava ennen käsittelyn aloittamista, miten henkilötietoja on käsiteltävä, jotta lainsäädännön vaatimukset toteutuvat
 - Tietosuojavastaavan nimittäminen, ei henkilökohtaisessa vastuussa henkilötietojen käsittelyn lainmukaisuudesta
- Jos toimivalta henkilötietojen käsittelyssä delegoitu rekisterinpitäjä on kuitenkin viime kädessä vastuussa käsittelyn lainmukaisuudesta
 - Rekisterinpitäjän voi määritellä ja jakaa henkilötietojen käsittelyyn liittyvät vastuut
 - Rekisterinpitäjä vastaa henkilöstön kouluttamisesta

Henkilötietojen käsittely tietosuojaperiaatteiden mukaisesti

- Pystyttävä osoittamaan, tietosuojaperiaatteita noudatetaan käsittelyn kaikissa vaiheissa (**Osoitusvelvollisuus**)
- Käsiteltävä lainmukaisesti, asianmukaisesti ja rekisteröidyn kannalta läpinäkyvästi (**lainmukaisuus**)
- Käsiteltävä luottamuksellisesti , turvallisesti (**luottamuksellisuus**)
- Tietoja ei muuteta rekisterinpitäjän suostumuksetta (**eheys**)
- Kerättävä ja käsiteltävä tiettyä, nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten(**tarkoitussidonnaisuus**)
- Otettava huomioon myös rekisteröidyn edut ja odotukset (**kohtuullisuus**)
- Kerättävä vain tarpeellinen määrä henkilötietojen käsittelyn tarkoitukseen nähden(**tietojen minimointi**)
- Päivitettävä aina tarvittaessa – epätarkat ja virheelliset henkilötiedot on poistettava tai oikaistava viipymättä (**virheettömyys**)
- Säilytettävä muodossa, josta rekisteröity on tunnistettavissa ainoastaan niin kauan kuin on tarpeen tietojenkäsittelyn tarkoitusten toteuttamista varten (**säilytyksen rajoittaminen**)

Rekisteröidyn oikeudet

- tietää mitä henkilötietoja organisaatiolla on rekisteröidystä
- tietää miten ja mihin tarkoitukseen rekisteröidyn henkilötietoja käsitellään
- pyytää virheellisten, epätarkkojen ja puutteellisten henkilötietojen korjaamista
- pyytää henkilötietojen poistamista
- vastustaa henkilötietojen käsittelyä
- pyytää henkilötietojen käsittelyn rajoittamista
- siirtää omat tietonsa toiselle organisaatiolle
- olla joutumatta perusteetta automaattisen päätöksenteon kohteeksi.

Kolmiportaisen tuen asiakirjat

Tehostettu tuki

Eriytynen tuki

Tehostettu tuki 16a §

- Oppilaalle, joka tarvitsee oppimisessaan tai koulunkäynnissään *säännöllistä tukea tai samanaikaisesti useita tukimuotoja*, on annettava tehostettua tukea hänelle tehdyn **oppimissuunnitelman** mukaisesti
- Oppimissuunnitelma on laadittava, jollei siihen ole ilmeistä estettä, *yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa*
- Tuen *aloittaminen ja järjestäminen* käsitellään *pedagogiseen arvioon* perustuen ***moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa.***

Tehostettu tuki OPS:n perusteissa

- Suunnitellaan kokonaisuutena.
- Vahvempaa ja pitkäjänteisempää kuin yleinen tuki.
 - Oppilas tarvitsee yleensä myös useampia tukimuotoja.
 - Annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin.
- Järjestetään opettajien ja muun henkilöstön yhteistyönä
- Kirjataan oppimissuunnitelmaan
- Oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävän yhteistyön merkitys korostuu.
- Seuranta ja arviointi säännöllisesti tuen aikana.
 - Jos todetaan tuen tarpeen muuttuneen tai annettu tuki ei hyödytä oppilasta, **päivitetään** oppimissuunnitelma vastaamaan uutta tilannetta.

Oppimissuunnitelma

- Oppilaskohtaiset tavoitteet
- Pedagogiset ratkaisut
- Tuen edellyttämä yhteistyö ja palvelut
- Tuen seuranta ja arviointi
- Ei kuvata oppilaan henkilökohtaisia ominaisuuksia.

Tehostettu tuki vai erityinen tuki, pedagoginen selvitys, opetuspaikka

- Huoltaja katsoo, että hänen lapselleen toteutettu tehostettu tuki on *ollut sisällöltään ja määrältään vähäistä. Annettu tuki on ollut toiselta luokalta neljännelle luokalle enimmäkseen työskentelyn etenemisen tukemista, e-kokeiden käyttöä ja kokeiden pilkkomista ja tukea läksyjen merkitsemisessä*. Huoltaja katsoo, että jatkossa tehostettua tukea ilman siirtymistä erityiseen tukeen on mahdollista lisätä oppilashuollon, tukiopetuksen, osa-aikaisen erityisopetuksen ja pedagogisten järjestelyjen osalta.
- Rehtorin lausunnon mukaan tehostettu tuki ei ole riittävää S:lle. *S tarvitsee erityistä tukea ja pienemmän opetusryhmän tunne-elämänsä ja sosiaalisten taitojen tueksi. Koululla ei ole tarjota tähän tilanteeseen vaihtoehtoja*. Tuen tarve ei liity yksittäisiin oppilaineisiin vaan on kokonaisvaltaista ja jatkuvaa. X on tehnyt S:lle erityisen tuen päätöksen huomioiden huoltajan toiveen V:n koulusta.

Erityisen tuen asiakirjat

Pedagoginen arvio

Pedagoginen selvitys

Asiantuntijalausunnot

Päätös erityisestä tuesta

HOJKS

Erityinen tuki (PeoL 17 §)

- Kun oppilasta ei voida tukea riittävästi tehostetulla tuella
- Muodostuu erityisopetuksesta ja muusta tämän lain mukaan annettavasta tuesta
- Erityisopetus järjestetään
 - oppilaan etu ja opetuksen järjestämisedellytykset huomioon ottaen
 - 1) muun opetuksen yhteydessä tai
 - 2) osittain tai kokonaan erityisluokalla tai
 - 3) muussa soveltuvassa paikassa

Pedagoginen selvitys erityistä tukea varten 17 §

- Pedagogisen selvityksen laatimista varten *opetuksen järjestäjän päättämä toimitus, viranhaltija tai työntekijä hankkii*
 - 1)oppilaan opetuksesta vastaavilta **opettajilta selvityksen oppilaan oppimisen etenemisestä**
 - 2) oppilashuollon **ammattihenkilöiden kanssa moniammatillisena yhteistyönä** **tehdyn selvityksen**
 - oppilaan saamasta tehostetusta tuesta ja
 - oppilaan kokonaistilanteesta
- ➔Selvitysten perusteella **opetuksen järjestäjä tekee arvion oppilaan erityisen tuen tarpeesta (pedagoginen selvitys)**
- Näiden kahden selvityksen ja niiden pohjalta laaditun arvion muodostamaa kokonaisuutta kutsutaan **pedagogiseksi selvitykseksi**

Kirjallisessa pedagogisessa selvityksessä kuvataan

- oppilaan oppimisen eteneminen
- oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajan näkökulmista
- oppilaan saama tehostettu tai erityinen tuki ja arvio eri tukimuotojen vaikutuksista
- oppilaan vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet, oppimisvalmiudet sekä oppimiseen ja koulunkäyntiin liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, ohjauksellisilla, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta voidaan tukea
- arvio erityisen tuen tarpeesta
- arvio ja perustelut sille, tarvitseeko oppilas yhdessä tai useammassa oppiaineessa yksilöllistetyn oppimäärän.

Erityistä tukea koskeva päätös

- Erityisen tuen antamiseksi opetuksen järjestäjän tulee tehdä *kirjallinen päätös*
- Ennen päätöksen tekemistä on *kuultava oppilasta ja tämän huoltajaa tai laillista edustajaa siten kuin hallintolain 34 §:ssä säädetään sekä tehtävä pedagoginen selvitys*
- Tarkistetaan ainakin toisen vuosiluokan jälkeen sekä ennen seitsemännelle vuosiluokalle siirtymistä
- Määrättävä oppilaan
 - pääsääntöinen opetusryhmä,
 - mahdolliset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä
 - muut 31 §:ssä tarkoitetut palvelut sekä
 - tarvittaessa 1 momentissa tarkoitettu oppilaan opetuksen poikkeava järjestäminen

Erityisen tuen päätös ilman pedagogista selvitystä ja tehostetun tuen antamista 17 § 4

- Erityisen tuen päätös voidaan tehdä ennen esi- tai perusopetuksen alkamista taikka esi- tai perusopetuksen aikana ilman sitä edeltävää pedagogista selvitystä ja oppimisen tehostetun tuen antamista, jos
- *psykologisen tai lääketieteellisen arvion perusteella ilmenee, että oppilaan opetusta ei vamma, sairauden, kehityksessä viivästymisen tai tunne-elämän häiriön taikka muun vastaavan erityisen syyn vuoksi voida antaa muuten.*
- Tarkistetaan siten kuin 17 §:n 2 momentissa säädetään

HOJKS

HOJKS 17 a §

- Erityistä tukea koskevan päätöksen toimeenpanemiseksi oppilaalle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma.
- yhteistyössä oppilaan ja huoltajan tai muun laillisen edustajan kanssa
 - jollei ilmeistä estettä,.
- Käytävä ilmi oppilaan erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.
- Tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa, oppilaan tarpeiden mukaiseksi.
- Keskeisestä sisällöstä määrätään opetussuunnitelman perusteissa

HOJKS

- Ei hallintopäätös, vaan erityisen tuen päätöksen *suunnitelmallista toimeenpanoa koskeva asiakirja* → ei muutoksenhakukelpoinen
- *Pedagogisen asiantuntemuksen merkitys* erityisen tuen päätöstä valmisteltaessa
- *Yhteistyö* oppilaan huoltajan tai tarvittaessa oppilaan muun laillisen edustajan kanssa
- Tarkistetaan tarvittaessa, kuitenkin *vähintään kerran lukuvuodessa*
- Keskeisestä sisällöstä määrätään ops:n perusteissa

Vammaisten lasten oikeus perusopetukseen ja HOJKS (OA 12.12.2002,Dnro 1812/4/00)

- OA Paunio katsoi, että perusopetuslain 17 §:n mukaan erityisopetukseen otetulle lapselle on laadittava henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma. Opetushallituksen antaman määräyskirjeen mukaan sen toteutumista on arvioitava säännöllisesti. Kyseessä olevan lapsen kohdalla suunnitelman toteutumista ei ollut selvityksen mukaan arvioitu sellaisen lukuvuoden aikana, jona hän oli vaihtanut mukautetun opetussuunnitelman mukaisesta opetuksesta yleisopetukseen ja odotti paikkaa toisen koulun erityisluokkaan. OA kiinnitti huomiota myös siihen, että opetuksen henkilökohtaisessa suunnittelussa olisi voitu ottaa paremmin huomioon moniammatillinen asiantuntemus ja opetuksen ja terveydenhuollon välinen yhteistyö perusopetuslain esitöiden ja opetushallituksen määräyksen mukaisesti.

HOJKS:n laatiminen (LSAVI/239/06.06.01/2011)

- *Aluehallintovirasto toteaa HOJKS:n kuuluvan olennaisena osana erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden pitkäjänteisen oppimisen takaamiseen. Aluehallintovirasto katsoo siten aiheelliseksi saattaa opetuksen järjestäjän tietoon käsityksensä perusopetuslain 17 a §:n oikeasta tulkinnasta, joka edellyttää HOJKS:n laatimista erityisopetusta saavalle oppilaalle mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opettajan toistuvat sairauslomat eivät ole perusteltu syy HOJKS:n laatimisen viivästymiselle.*
- *Aluehallintovirasto lähettää lisäksi opetuksen järjestäjän tiedoksi eduskunnan oikeusasiamiehen ratkaisun(OA 12.12.2002, Dnro 1812/4/00), jossa myös korostetaan HOJKS:n merkitystä oppilaan oikeuksien toteutumisen kannalta.*

HOJKS OPS:n perusteissa

- Asiakirja josta ilmenee opetus ja muu tuki, kaikki tuki kirjataan HOJKSiin
- Kirjallinen suunnitelma oppilaan oppimisen ja *koulunkäynnin tavoitteista, sisällöistä, käytettävistä opetusjärjestelyistä, pedagogisista menetelmistä ja oppilaan tarvitsemasta tuesta ja ohjauksesta.*
- Perustuu pedagogisessa selvityksessä tuotettuun tietoon ja erityisen tuen päätöksen sisältöön.
- Voidaan hyödyntää osana oppilaalle tehostettua tukea tehtyä oppimissuunnitelmaa.
- Hyödynnetään aiemmin laadittua pedagogista selvitystä ja HOJKSia.
- Kuntoutussuunnitelmaa tai muita suunnitelmia voidaan hyödyntää huoltajan luvalla.
- *Opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa, ellei siihen ole ilmeistä estettä, tarvittaessa osallistuvat myös muut asiantuntijat.*

■ Erityisen tuen päätös, yksilöllistäminen

- 5. luokan oppilas opiskelee koulun pienryhmässä. Oppiainesisältöjen lisääntyessä ja vaikeutuessa hänelle on tullut ongelmia yleisen opetussuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamisessa. *Tämän vuoksi hänen kannaltaan on hyvä yksilöllistää opetus kaikissa oppiaineissa osana erityisen tuen tukitoimia.* Opettaja on tehnyt asiaan liittyvän pedagogisen selvityksen ja pitänyt keskustelupalaverin ryhmäkoti Huvipaikan henkilökunnan kanssa. Päätöstä tukee myös viimeisin psykologin tekemä tutkimus ja siihen liittyvä lausunto.
- Rehtorin päätöksen mukaisesti oppilas siirrettiin opiskelemaan kaikkia oppiaineita yksilöllisen opetussuunnitelman mukaisesti 29.3.2012 lähtien. Oppilaan HOJKSiin lisätään oppiaineiden yksilölliset sisällöt ja tavoitteet sekä arviointiperusteet. Opiskelu jatkuu pienryhmässä,
- **LSAVI:** Aluehallintovirasto ei pidä Opetushallituksen määräyksen mukaisena sitä, että kaikkien oppiaineiden oppimäärät on yksilöllistetty perustelematta päätöstä kunkin oppiaineen osalta erikseen, vaan päätös on tehty vain oppilaan oppimisedellytyksistä tehdyn kokonaisarvion perusteella. Tässä menettelyssä oppiaineiden erilaisuutta ja oppilaan edellytyksiä saavuttaa kunkin oppiaineen yleiset tavoitteet ei ole riittävästi selvitetty. Oppilaalle ja hänen huoltajalleen ei ole myöskään Opetushallituksen määräyksen edellyttämällä tavalla selvitetty yksilöllistettyjen oppimäärien mahdollisia vaikutuksia jatko-opintoihin.
- Koska rehtorin päätös on tehty Opetushallituksen määräyksen vastaisesti, aluehallintovirasto harkitsee oikeaksi hyväksyä valituksen ja palauttaa asian rehtorille uudelleen käsiteltäväksi

- Aluehallintovirasto toteaa, että rehtorin lausunnossa ja *pedagogisessa selvityksessä ei ole tarkemmin eritelty, miksi tehostettu tuki ei ole S:lle riittävää*. Pelkkä toteamus, että S tarvitsee erityistä tukea ja pienemmän opetusryhmän tunne-elämänsä ja sosiaalisten taitojen tueksi *ei aluehallintoviraston käsityksen mukaan ole sillä tavoin yksilöity, että sen perusteella voitaisiin todeta tehostetun tuen riittämättömyys*.
- Aluehallintoviraston käsityksen mukaan S:n *pedagoginen selvitys* on Opetussuunnitelman perusteissa esitetyt vaatimukset huomioon ottaen tehty *erityisesti annetun tehostetun tuen muotojen osalta tehty siinä määrin puutteellisesti, että X:llä ei ole ollut riittävää selvitystä päätöksensä perustelemiseksi*.
- Kun otetaan lisäksi huomioon se, että S:n koulupaikasi on huoltajan toiveen mukaisesti X:n päätöksessä osoitettu V:n koulu, eikä päätöksestä käy ilmi, onko koulussa rehtorin lausunnossa mainittua pienryhmää, aluehallintovirasto *katsoo X:n päätöksen perustuvan niin puutteellisen selvitykseen, että palauttaa asian X:lle uudelleen käsiteltäväksi*.